

❖ JIBERT - Seiburg - Biserica evanghelică și incinta fortificată

Perioada construirii și prezentare generală.

Biserica a fost construită în secolul al XIII-lea și demolată în 1859. Între anii 1868-1883 se construiește biserica actuală, situată pe o mică înălțime împreună cu casa parohială, școala și sala evanghelică. Este înconjurată de o incintă neregulată, cu zid scund, de piatră și cărămidă.

Poziționarea localității.

Comuna Jibert este situată în partea de nord a județului și se află la o distanță de 75 km de orașul Brașov, la 13 km de Rupea și la 18 km de Șoarș, pe șoseaua Făgăraș-Șoarș-Rupea.

Atestarea documentară a așezării.

Prima atestare documentară este din 1289, ca „villa Syberg”. Istoricul și arhivarul brașovean G. Nussbâcher precizează că din anul 1289 este menționată localitatea Grinari cu localitățile înconjurătoare Jibert, Lovnic și Bărcut.

Situarea bisericii.

Biserica este situată pe o mică înălțime în centrul localității în zona de intersecție a străzilor de Sus, în spatele Bisericii, în Vinclu și în Fața Bisericii.

Biserica evanghelică.

Hala. Corul. Navele. Bolta. Portalul. Arcul triumfal.

Această primă biserică, datată aproximativ 1250 ar fi fost de tipul bazilicilor cu turn-clopotniță pe vest. Portalul de pe fațada de vest, semicircular, avea coloane și ciubuce, în timp ce arcul triumfal era articulat cu capiteli cubice. Bolta semicilindrică se descarcă pe „console cu croșete și reprezentări avi- și antropomorfe, două se păstrează încastrate în zidul porții gospodăriei nr. 53”. Biserica a fost fortificată pe la 1450 prin întărirea turnului-clopotniță și edificarea unui zid de incintă, înalt de 5-6 metri, cu turnuri, ultimul dintre ele fiind demolat prin 1937. Biserica actuală, 1868-1883, de tip hală, în stil neogotic, a fost edificată cu ajutorul Uniunii „Gustav Adolf”. Hala dreptunghiulară încorporează la vest turnul-clopotniță, iar la est corul, terminându-se cu „o absidă poligonală, decroșată”, iar cele trei nave sunt despărțite prin „patru perechi de pile pe zidărie de secțiune dreptunghiulară, legată prin arce aplatizate”. Navele laterale posedă tribune de zidărie cu parapet de lemn, capetele dinspre vest ale acestora, despărțite prin zidul străpuns de arcul triumfal, frînt, „încadrează corul și sunt amenajate la primul nivel, cu sacristie la nord și magazie la sud, iar la nivelul doi ca spații de depozitare”.

Turnul-clopotniță.

Turnul-clopotniță este de plan pătrat în partea integrată clădirii și octogonal deasupra acoperișului navelor, „fiind încadrat între două camere cu scări de acces la tribună”. În nava centrală bolțile au nervuri de ceramică. Corul și absida sunt aco-peri-te cu bolți „ce se descarcă pe colonete angajate, cu capiteli compozite”. Fațadele laterale, desfășurate pe două registre, au la primul nivel câte patru ferestre și câte două uși în plan median și câte cinci ferestre la

Rupea-Cohalm

creație și identitate culturală românească

❖ JIBERT - Seiburg - Biserica evanghelică și incinta fortificată

tribună, toate în arc frânt cu „tâmplărie neogotică”; același tip de ferestre „închid capetele colateralelor la vest și la est”; absida are trei ferestre. Ferestrele turnului „sunt terminate în arc semicircular”, iar la baza turnului „un portal în arc frânt este suprapus de o fereastră mare, în timp ce zidurile „sunt sprijinite de contraforturi cu două retrageri”. Hala are deasupra un acoperiș cu două ape, absida, ceva mai scundă și turnul au acoperiș piramidal, toate cu „învelitori de țiglă solzi”. Deasupra turnului, se află o fleșă cu glob de tablă aurie.

Interiorul bisericii.

Altarul. Amvonul. Orga. Cristelnița. Potirul. Clopotele.

Altarul este din 1879, iar amvonul din 1868;

Orga.

Între 1877-1880 se construiește o orgă care se mărește în aceeași perioadă. Constructorul orgii este Joseph Nagy. Ea are 20 de registre. Se păstrează piese de la vechea biserică: un fragment din altarul vechi și fragmente din decorația orgii, o strană din 1709; cristelniță de secol al XVII-lea; părți din piatrăria portalului de vest.

Potirul.

În casa parohială se păstrează un potir de argint din anul 1663. Inscricții: parietală, în nava centrală pe peretele sudic, spre cor: „Grund Stein 1868”.

Clopotele.

În secolul al XIX-lea era un clopot mic cu inscripție cu majuscule, păstrat din perioada reformatoilor. Un clopoțel în lanternarul (lanterna) corului poartă inscripția în limba latină: „Me fudit in honorem Dei Io. Tartler 1752”, ceea ce s-ar traduce astfel: „Pe mine m-a turnat în onoarea lui Dumnezeu Eu. (Johannes) Tartler”.

Fortificația bisericii.

Incinta. Turnurile.

Fr. Muller pomenește în 1861 despre dublarea parțială a zidului de incintă și despre existența a două bastioane, iar într-un desen al lui M. Schlichting se pot recunoaște un turn mai mare cu coridor de apărare „Turnul Porții”, zidul de sud și un mic turn, de asemenea cu coridor de apărare în sud-vestul bisericii. O legendă relatează despre existența unei mănăstiri în „Pfaffenthal” sau, pe românește, în „Valea Popilor”. Clădirea mănăstirii s-a prăbușit în întregime, la un asediu al turcilor. Numai o capelă a existat până la Reformă, însă nu a mai fost folosită și a dispărut.

